

**МОВНА КАРТИНА СВІТУ НІМЕЦЬКОЇ НАРОДНОЇ КАЗКИ
(НА МАТЕРІАЛІ КАЗОК Л. БЕХШТАЙНА)**

У статті йдеться про кількісну реконструкцію мовної картини світу, представленої у німецьких народних казках зі збірки "Deutsches Märchenbuch" Людвіга Бехштайна, на основі їх прикметникового складу, аналіз якого дає можливість визначити місце людини, її бачення самої себе у представленому мовному універсумі та окреслити морально-ідеологічні установки суспільства, вербально оформлені у свідомості сучасника епохи.

Питання співвідношення мови, з одного боку, свідомості та світобачення, з іншого боку, належать до кола давніх, але поки що нерозв'язаних і особливо актуальних проблем. Мова як засіб репрезентації дійсності виражає її через знакову систему. Саме система мовних знаків пов'язує між собою навколишню дійсність та її сприйняття, відображення світу у мозку людини та процеси його усвідомлення. Мова як "інструмент" концептуалізації навколишньої дійсності виражає через відповідну сукупність фрагментів "мовної картини світу" ("Weltbild", термін Л. Вайсгербера та Л. Вітгенштайна) певну специфіку світосприйняття, національної історії та культури, тобто національний характер певного народу. Реконструкція цього концептуального образу світу дає можливість "зазирнути" до "закодованого" в ній психологічного портрету мовної спільноти, що робить такі дослідження особливо актуальними для когнітивістики та етнолінгвістики, які займаються механізмами та національними особливостями формування мови.

Традиційно подібні дослідження мовної картини світу (МКС), яким все більше провідних лексикологів присвячують свої праці (Ю. Д. Апресян, А. Д. Белова, О. Л. Бессонова, С. А. Жаботинська, Ю. М. Караулов, Ж. П. Соколовська, Є. В. Урисон, Р. Кіһн та ін.) [1; 2; 3], проводяться на основі ідеографічних словників (наприклад Галліга та Вартбурга, Дорнзайфа, Роже), за допомогою яких визначається оцінний тезаурус базових концептів. Дещо відмінною була спроба побудувати "мовну картину світу" на тлумачних словниках [4; 5]. Не менш перспективним є вивчення МКС стародавніх текстів, віддалених у часовому відношенні та достатньо великих за обсягом, щоб охопити досліджувані концепти в повному обсязі ("Пісня про Нібелунгів", "Беовульф" тощо). Перший (лексикографічний / мовний) підхід дозволяє окреслити вихідну об'єктивну основу, універсальну абстраговану схему МКС. Другий (текстовий / мовленнєвий) підхід можна використати, щоб виявити "специфіку мовного членування навколишнього світу і паралельно реконструювати світосприйняття стародавніх народів" [6: 45]. Останнім часом привертає до себе увагу також і народна казка як предмет досліджень картини світу, яка чи не найоптимальніше репрезентує психологічний портрет мовної спільноти [7; 8]. Казка у своїй початковій формі належить до найдавніших літературних жанрів, якщо не до найперших форм мистецького вираження взагалі. Тому казки можна вважати не менш перспективним об'єктом реконструкції "мовної картини світу", ніж традиційні тексти. Так, наприклад, Т. Вавіліна [9] у своєму дослідженні проводить порівняльний аналіз картини світу, вираженої у парних текстах російських народних (за ред. А. Н. Афанасьєва) та німецьких народних (зі збірки братів Грімм) казок; щоправда, в останньому випадку мова йде про переклад російською. Т. Вавіліна зосереджує свою увагу на розходженнях сюжетних ліній у казках зі схожою фабулою, які, на її думку, спричинені відмінностями в картині світу російського та німецького народів.

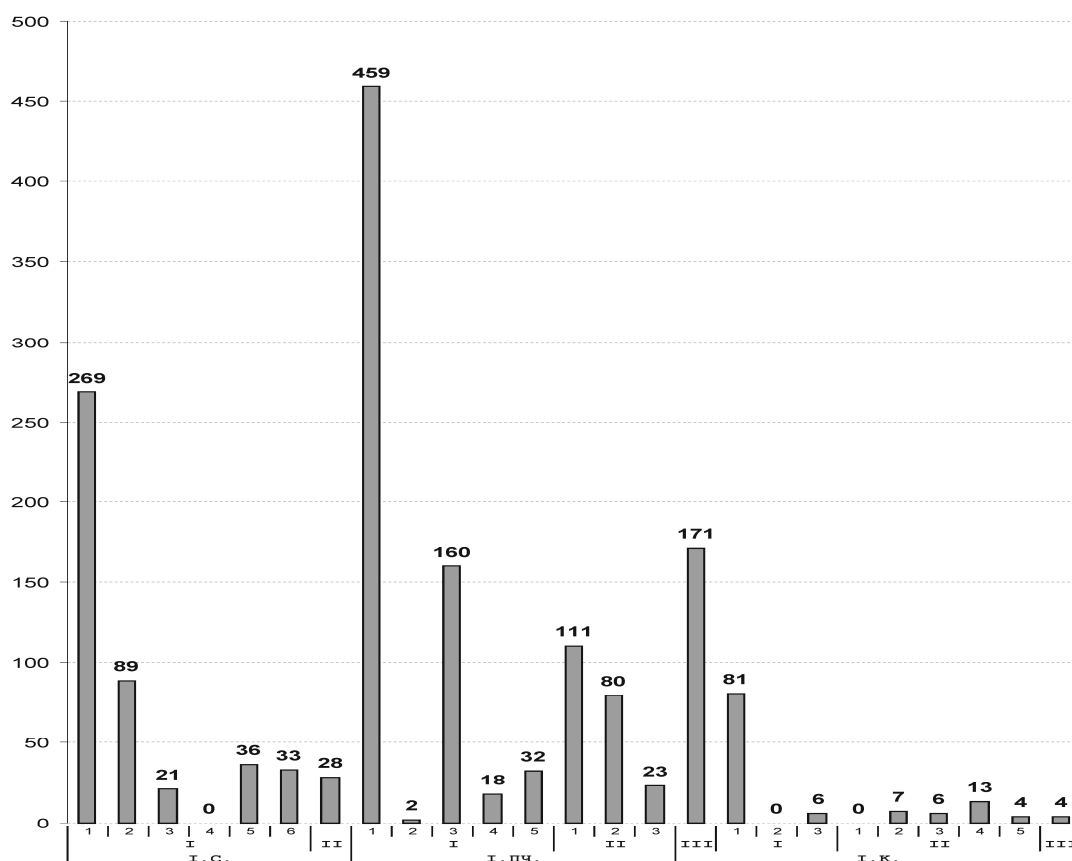
Отже, в цьому дослідженні об'єктом відтворення вербальної картини світу постає німецька народна казка XIX ст. зі збірки "Deutsches Märchenbuch" Людвіга Бехштайна. Оскільки для сучасного читача ім'я вищезгаданого автора маловідоме, доцільно надати про нього деякі відомості. Людвіг Бехштайн (1801 – 1860), міщанин за походженням, своїм літературним обдаруванням привернув увагу герцога Бернарда фон Заксен-Майнінгена, який надав молодому літератору стипендію, щоб останній зміг здобути університетську освіту в Лейпцигу. Працюючи згодом архіваріусом у Майнінгені, Бехштайн втілював свою любов до старовинних матеріалів не тільки у збірках казок (1823 – "Thüringische Volksmärchen", 1829 – "Mährchenbilder und Erzählungen", 1845 – "Deutsches Märchenbuch") та сказань, але й у баладах, романсах, оповіданнях та історичних романах. Аж до початку XX ст. його збірки народних казок користувались більшою популярністю та були ширше розповсюджені ніж казки братів Грімм [10: 41-42]. При їх створенні Бехштайн користувався матеріалами як довіреного йому архіву, так і сучасних йому збірок народних казок (Мюлленгоффа, Аурбахера, братів Цінгерле, Штьобера, дещо запозичив і у братів Грімм), однак численні подорожі також збагачували його новими казками [11: 75-78]. Зібраний матеріал піддавався коректурі, як з метою педагогічного впливу, так і зі стилістичної точки зору, однак зміст зазвичай залишався незмінним. Ці казки не можна вважати повністю автентичними, однак, зважаючи на їх популярність серед сучасників

Бехштайна, вважаємо можливим та доцільним їх використання для реконструкції системи світобачення та оцінки, характерних для буржуазного суспільства Німеччини XIX ст.

Оскільки для подібної реконструкції, на нашу думку, особливо цінними є прикметники, семантична структура яких найкраще зберігає оцінний елемент, було проведено аналіз саме прикметникового складу вищезгаданих казок, для чого ми скористались індуктивно-дедуктивною мовно-психологічною систематизацією прикметників [5]. **Матеріал дослідження** – 76 казок зі збірки "Deutsches Märchenbuch" Людвіга Бехштайна; обсяг вибірки – приблизно 94500 слів. У результаті опрацювання даних джерел отримано корпус із 4840 **слововживань** (СВ). **Актуальність даної роботи** зумовлена пошуками нових об'єктивних методів дослідження національних менталітетів. Згідно із вищезгаданою систематизацією прикметників, мовний універсум поділяється на 3 основні підсистеми: а) антропонімічні прикметники, що стосуються людини; б) об'єктивні прикметники, які характеризують предмети та явища оточуючого світу; в) детермінанти, що визначають відношення між цими підсистемами.

Таблиця 1.

Підклас об'єктивних прикметників (на матеріалі казок Л. Бехштайна)



Аналіз **об'єктивних прикметників** почнемо з **сенсорних** (I.C. – див. таблицю 1): одразу ж звертає на себе увагу ЛСГ **зорового сприйняття** (I.C.1 – 269 СВ). У даному полі заповнено всі парадигми, але найбільш частотними виступають прикметники на позначення кольору, серед яких основним є "чорний" (56 СВ із 183-х). Своєю частотністю цей колір завдячує казці "Der schwarze Graf", в якій він згадується 25 раз; як можна передбачити з назви казки, "чорний" в якості атрибута супроводжує вищезгаданого героя, вбивцю власної матері. Матеріальні об'єкти, що оточують Чорного Графа, – також чорні: "...Die Wände waren kohlschwarz. Des schwarzen Grafen Rüstung war auch ganz schwarz..." [12]. У даному випадку негативні конотації "чорного" зумовлені сюжетом, однак навіть "за межами" цієї казки "schwarz" асоціюється з негативними характерологічними якостями (*schwarze Gedanken*), чарами (*schwarze Kunst*), злими чарівниками ("Der schwarze Rabe, das ist meine Mutter, welche sich in diese Gestalt verwandelt hat..." [12]) та трауром. "Білий" не утворює прямого протиставлення "чорному", але, як правило, біла тварина – це чарівна тварина, що принесе удачу, а білий одяг зазвичай вказує на моральну чистоту людини ("Das gute Mädchen freute sich über die weiße Schlange ... und nahm auch wahr, dass, seit sie dieselbe mit Milch trankte, ihres Herrn Kühe sichtbarlich gediehen, viel mehr Milch gaben..." [12]; "... er blickte auf und sah eine holde Gestalt in weißem Kleide, gleich einem Engel..." [12]). "Сірий" (23 СВ) у 14 випадках позначає свиню, властиву чарівним істотам (*das graue Mütterchen*). "Зелений" у більшості випадків (18 СВ із 23-х) використовується для опису рослинності. "Червоний" має найбільше відтінків серед представлених

кольорів (*feuerrot, blutrot, rosenrot* – 19 СВ), але виступає переважно в якості нейтрального позначення кольору, як виняток – почервоніння від сорому.

Дименціональні прикметники (І.ПЧ.І.1) – традиційно найчисленніші серед об'єктивних (459 СВ). Найбільша частка в даному полі припадає на базові характеристики "великий" (*groß, gewaltig* – 217 СВ) та "маленький" (*klein, winzig* – 117 СВ). "Groß" найчастіше позначає абстрактні поняття та емоції (80 СВ – *Freude, Schmerz, Mühe...*), а з 40 випадків позначення живих істот у 24-х це – тварини. "Klein", навпаки, часто використовується при описі живих істот (46 СВ із 97-и), половина з яких – діти, і асоціюється з фізичною слабкістю, яка, однак не заважає маленьким героям з честю долати проблеми [12]. "Winzig" в свою чергу майже виключно (18 СВ із 20-ти) позначає чарівних істот (*das winzige Männlein*). "Tief" зустрічається рідше (50 СВ) і асоціюється з чимось похмурим, лякаючим (*erschrecklich, ungeheuer*), і коли характеризує просторове розташування предмету (ця місцевість часто виявляється місцем смерті або таємничих подій – "*Wie sie ihren Entschluß ausführten und wanderten, führte sie ihr Weg in einen tiefen Wald, aber heraus führte er sie nicht...*" [12]), і коли позначає інтенсивність почуттів (*tiefe Trauer, Klage, Betrübnis...*).

Для **характеристик локалізації** (І.ПЧ.І.3) найчастотнішими є "nah" (33 СВ) та "weit" (88 СВ), переважання останньої характеристики вписується в концепцію Wandergeschichten, які становлять значну частину збірки. У групі "**характеристики часу**" (І.ПЧ.ІІ.1 – 111 СВ) найпоширеніші ЛСВ, що позначають тривалість (*lang* – 40 СВ, *ewig* – 15 СВ). Однак не варто робити висновок про затягнутість дії в досліджуваних казках, адже прикметники **динамічно-просторового переміщення** (І.ПЧ.ІІІ) нівелюють це враження переважанням ЛСВ на позначення швидкості (*schnell, geschwind etc.* – 92 СВ та *plötzlich* – 18 СВ із 131 СВ для всієї групи). Цікаво, що "швидкий" / "швидко" супроводжує переважно героя чоловічої статі, героїні діють швидко лише у 17 випадках. Для прикметників **речовини** (І.К.І.1 – 81 СВ) цікавим є розмаїття представлених матеріалів (*demanten, beinern, seiden etc.*), найпопулярнішим традиційно є "golden" (49 СВ). Золото не тільки атрибут розкоші та краси, а й вказує на особливий статус позначуваного об'єкта – чарівного або ключового для розвитку подій в казці ("Der goldene Rehbock").

Об'єднання **прикметників живих істот** (табл. 3) містять поля **біофункціональних, характерологічних та установчо-оцінних** прикметників. У першому полі (ІІ.БФ) виділяються прикметники ЛСГ **біологічного віку** (ІІ.БФ.ІІ.1 – 291 СВ), **функціонального стану** (ІІ.БФ.ІІ.2 – 184 СВ) та **зовнішності** (ІІ.БФ.ІІІ.2 – 163 СВ). **Стать** (ІІ.БФ.І.1) та **сексуальність** (ІІ.БФ.І.2) в казках зі збірки Бехштайна практично не представлені (див. табл. 3), вочевидь, ця тема – табу. ЛСГ на позначення **спорідненості** нараховує всього 5 ЛСВ та 10 слововживань, що, однак, не свідчить про неактуальність даної категорії – вона реалізовується в тексті за рахунок відповідних іменників (*Vater, Mutter, Geschwister...*). Серед прикметників **вікових ознак** домінують прикметники зі значенням "старий" (166 СВ), які асоціюються з негативними функціональними ознаками (*sieh, kraftlos, krank*). Зовнішність літніх людей якщо і згадується, то з негативною оцінкою (*hässlich, garstig*). Характерологічні якості, з якими асоціюється "alt", залежать також від статі позначуваного: старі жінки в казках – це мати (22 СВ) або бабця (11 СВ) героя, охоронниця зачарованої принцеси (13 СВ) або ж чарівниця (6 СВ), і всі вони добрі. У той же час у 23 випадках (із 65-ти) позначення героїв чоловічої статі похилого віку 40 СВ стосуються чарівників, і у 39-ти випадках вони – злі. Молодому ж герою властиві позитивні функціональні, конституційні та характерологічні якості. Щоправда, для героїв різної статі їх співвідношення також різне:

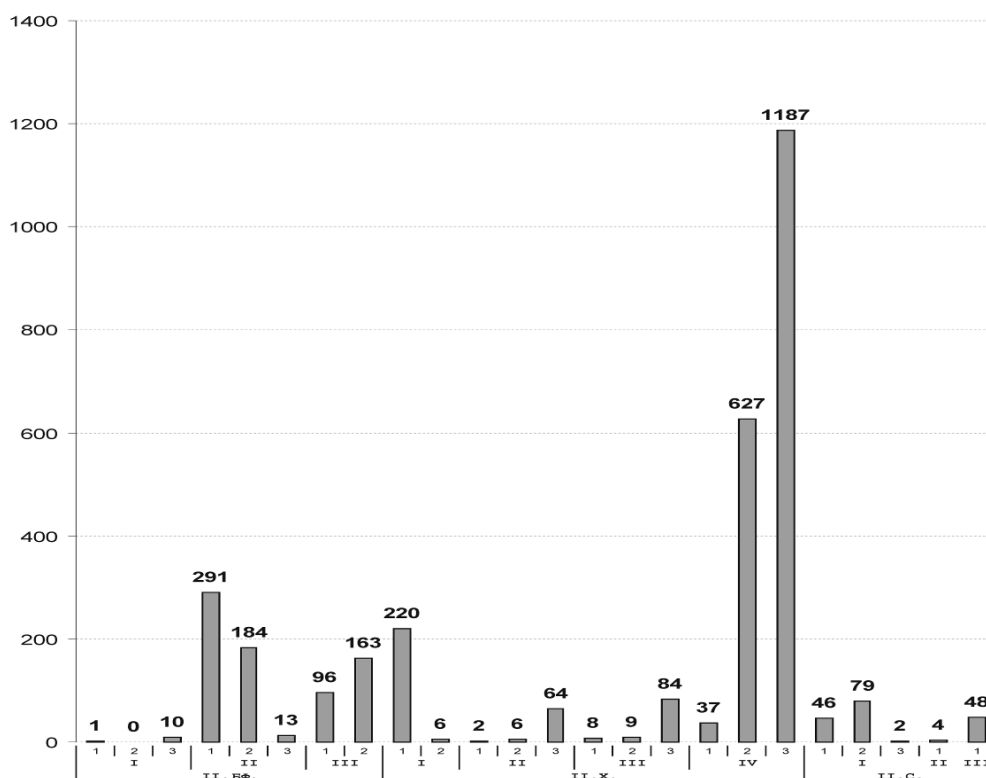
Таблиця 2.

weiblich 50 СВ		männlich 53 СВ	
schön 7 СВ hübsch 2 СВ	приваблива зовнішність	schön 14 СВ hübsch 5 СВ	
frisch stark geschickt stattlich	фізична форма	schlank	
fröhlich lustig vornehm höflich	емоції ставлення до інших	freudig freundlich mitleidig sittsam fromm	

Як бачимо, молодий герой – зазвичай веселий, сильний, позитивно ставиться до оточуючих людей та світу загалом, вихований. Для молоді ж дівчини достатньо бути привабливою та добродісною. "Старий" та "молодий" час від часу протиставляються, наприклад, коли старий батько-король виступає проти рішення молодого принца одружитися з бідною дівчиною ("Siebenschön"), молодий герой / героїня зустрічається зі старим чаклуном / чарівницею.

Таблиця 3.

Підклас прикметників живих істот (на матеріалі казок Л. Бехштайна)



Серед розмаїття **функціональних характеристик** (*gesund, wund, müde*) привертають увагу 3 диспропорційні дихотомії: 1) "живий" (16 СВ) – "мертвий" (36 СВ); 2) "здоровий" (9 СВ) – "хворий" (21 СВ); 3) "ситий" (21 СВ) – "голодний" (8 СВ). На нашу думку, у перших двох випадках причина диспропорції полягає в тому, що як здоров'я, так і означення "живий" людина сприймає як належне і не помічає, доки не відчує загрози втрати. У випадку з "*hungrig*" / "*satt*" переважання останнього можна пояснити тим, що "*satt*" – бажаний стан для оповідача, тому так і акцентується [12]. Крім того, часте згадування "*hungrig*" та "*satt*" можна вважати ознаками т. зв. предметно-чуттєвого світосприйняття. Щодо ЛСГ **зовнішності** (П.БФ.ІІ.2 – 163 СВ), то домінування прикметників на позначення краси (*schön, hübsch, niedlich* – 154 з 163 СВ) є цілком закономірним для ідеалізуючого світу казки. Цікаво те, що означення "гарний" супроводжує героя чоловічої статі набагато рідше, ніж героїнь (24 СВ: 102 СВ). Героя-чоловіка достатньо один раз назвати вродливим, стосовно жінки цей епітет повторюється знову й знову, що свідчить про значення зовнішньої краси для сприйняття жінки оточуючими.

Що стосується **характерологічних прикметників**, то частотність вживання та вибір саме цих прикметників практично характеризує систему оцінки моральних якостей мовцем. У полі **емоцій** (П.Х.І.1 – 220 СВ) спостерігаємо значне переважання позитивних (*lustig, froh, zufrieden* etc. – 144 СВ), що забезпечує загалом світлу атмосферу. **Вольова сфера** (П.Х.ІІ) представлена в основному ЛСГ на позначення "**безстрашності**" (П.Х.ІІ.3 – 64 СВ), у якій прикметники зі значенням "*хоробрий*" та "*боязливий*" кількісно збалансовані (33 СВ: 31 СВ). Можна було б припустити, що на кожного відважного героя знайдеться свій переляканий антигерой; але наляканими бувають і позитивні герої, переважно діти, які часто виступають головними героями казок, що і пояснює частотність негативних характеристик. **Інтелектуальна сфера** не несе значного навантаження (П.Х.ІІІ. – 100 СВ). Найповніше заповнені парадигми "**раціонального інтелекту**" (84 СВ), де характеристика "*розумний*" – однозначно позитивна, адже у складних ситуаціях розум та винахідливість важать іноді більше, ніж сила та відважність. Важливість розуму, розважливості повсякчас підкреслюється тривалими реченнями з вуст розсудливих героїв казок ("*Da sprach Sambar, das kluge Mäuslein... ein Weiser strebt nur zu erlangen das, was möglich ist, und unweise gilt, der das Unmögliche erringen will*" [12]).

Установчо-оцінна сфера (П.Х.ІV) традиційно представлена найповніше. Поле "**фіксовані установки до діяльності**" демонструє досить невелику частоту використання (37 СВ), однак працелюбність традиційно супроводжується позитивними характерологічними та біофункціональними якостями і врешті-решт винагороджується: "... *die war wunderschön und gut über alle Maßen. Sie arbeitete... für sieben und war so schön wie sieben zusammen, darum ward sie Siebensön geheißen... da sagte ihr der Prinz, dass er sie lieb habe um ihrer großen Sittsamkeit und Tugend willen und sie zur Frau nehmen wolle...*" [12]. Серед "**характеристик ставлення**

до інших" (II.X.IV.2 – 343 СВ) закономірно переважають позитивні (*gut, gnädig, barmherzig* – 190 СВ). Звертає на себе увагу досить часте вживання прикметників зі значенням "дружній" (*freundlich, befreundet* – 33 СВ). Важливість дружби неодноразово підкреслюється автором через численні повчання з вуст окремих героїв: "*Bande der Freundschaft sind mehr wert als Bande der Blutsverwandschaft, denn diese ist oft schädlicher als Gift...*" [12]. Тема дружби пов'язує між собою "характеристики ставлення до інших", "прийняття соціальних та етичних норм" та "раціональний інтелект", де "вірний" становить найпопулярнішу характеристику (31 СВ) і пропагується найбільше: "*Denn wer nicht sein Leben einsetzt für einen treuen Freund, der ist sehr töricht, denn ein Freund ist immer nützlicher als ein Bruder oder als Kinder*" [12]. Відношення всередині ЛСГ "прояви поведінки" та "ставлення до інших через власне "я" цілком передбачувані: самовпевненість та зверхність засуджуються, а скромність та смиренність приносять винагороду й похвалу – дівчатам, адже вищезазначені характеристики стосуються переважно їх: "... *der König trat... mit seinem lieblichen Gärtnermädchen herein, die so sittig und bescheiden in einem weißen Kleidchen und völlig ohne Schmuck erschienen... der König sprach: "... ich will Euch zeigen, daß dieses arme Mädchen würdiger ist, Königin zu heißen, als Ihr und alle eiteln Prinzessinnen*" [12]. Своєрідним "концентратом суспільних вимог до дружин" можна вважати казки "Die hoffärtige Braut" та "Vom Zornbraten". У першій казці, що за сюжетом майже збігається з "Räuberbräutigam" Грімма, пихата дівчина натрапляє на розбійника під виглядом барона, якого вважає своїм нареченим. Як і в казці Грімма, їй вдається врятуватись, і ось фінал цієї історії: "... *die Pfarrerstochter war ganz von ihrer Hoffart geheilt und ist später die brave Hausfrau eines Landgeistlichen geworden*" [12]. У другій казці процес "перевиховання" проходить травматичніше: лише після того, як перелякана дівчина з примусу як кінь возила на собі свого чоловіка, вона стала ідеальною, на думку оповідача, дружиною: "... *die Frau war das allerliebste Weib, ehrbar und wohlgezogen, ohne List und Trug, treu, ruhig, mild ... ohne Haß und Unwillen erfüllte sie, wie ein biederes Weib tun soll, die Wünsche ihres Eheherrn*" [12].

У полі оцінки (II.X.IV.3 – 1187 СВ) найважливіші характеристики (згідно з кількісними показниками) репрезентують ЛСГ "оцінки предметів з погляду ставлення до розуму" (II.X.IV.3.2 – 108 СВ), "до викликаних ними емоцій" (II.X.IV.3.3 – 377 СВ), "естетичності" (II.X.IV.3.7 – 176 СВ), "узагальнена прагматична оцінка" (II.X.IV.3.5.1 – 143 СВ) та за шкалою "добрий-поганий" (II.X.IV.3.8 – 172 СВ), базова для цього поля. У ЛСГ II.X.IV.3.2 переважають прикметники на позначення таємничості (*geheimnisvoll, fremd* – 55 СВ). Поле II.X.IV.3.3, традиційно популярне, демонструє широкий спектр викликаних емоцій (*lieb, armselig, fürchterlich*) з переважанням позитивних (тільки підгрупа "милий" – *lieb, lieblich*, – нараховує 154 СВ). Логічним доповненням образу ідеалізуючого світу казки виступає ЛСГ II.X.IV.3.7, яка майже повністю складається з позитивних оцінок (*schön, herrlich, prächtig*).

Прикметники соціальних характеристик зустрічаються в тексті казки нечасто (всього 179 СВ), але представлені в усіх трьох сферах. У соціальній сфері (II.C.I) заповнені всі парадигми, але найповніше – "походження" (46 СВ) та "майнового стану" (79 СВ). ЛСГ "походження" містить в основному прикметники на позначення шляхетності / аристократизму, що є типовим для казки (*edel* 15 СВ, *vornehm* 4 СВ, *königlich* 5 СВ). У ЛСГ майнового стану представлені рівною мірою як "бідний" (42 СВ), так і "багатий" (37 СВ). "Бідний" традиційно асоціюється з позитивними якістьми, більшість казкових героїв на початку свого життєвого шляху – бідні. У свою чергу, багатством винагороджується чесноти, це частина казкового хеппі-енду: "*Und Hänschen und Gretchen wurden sehr wohlhabende Leute, aber sie spendeten auch von ihrem Segen den Armen viel und taten viel Gutes, weil sie immer daran dachten, wie bitter es gewesen, da sie noch arm waren und betteln gehen mußten*" [12].

Національна сфера (II.C.II) містить всього 4 ЛСВ, що дозволяє судити про невелику значущість даних характеристик для оповідача, чого не можна сказати про релігійні відношення (II.C.III – 48 СВ), де "fromm" – основна характеристика (28 СВ), яка завжди супроводжується всіма

можливими позитивними якістьми, красою внутрішньою та зовнішньою ("... *denn Siebenschön war auch frömmer als sieben andre, und das war ihre größte Schönheit*" [12]), і завжди винагороджується.

Отже, за допомогою аналізу ЛСГ та з урахуванням регулююче-виховної функції казки вдалося реконструювати певні особливості світосприйняття буржуазного суспільства Німеччини XIX ст. Відтворена мовна картина світу наочно демонструє специфіку морально-ідеологічних установок суспільства, згідно яких чоловікам варто бути ініціативними, а жінкам – покірними, але побожність та порядність є необхідними передумовами успішної соціалізації незалежно від статі. У перспективі доцільно зробити аналогічний порівняльний аналіз даних казок з казками братів Грімма та з інших збірок, так само як і з австрійськими.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Белова А. Д. Мовні картини світу : Принципи утворення та складові / А. Д. Белова // Проблема семантики слова, речення та тексту : зб. наук. ст. – К. : КНЛУ, 2001. – Вип.7. – С. 26–30.
2. Бессонова О. Л. Оцінний тезаурус англійської мови : когнітивно-гендерні аспекти / О. Л. Бессонова. – Донецьк : ДонНУ, 2002. – 362 с.
3. Соколовская Ж. "Картина мира" в значении слов. Семантические фантазии или "катехизис семантики" / Ж. Соколовская. – Симферополь : Таврия, 1993. – 232 с.

4. Апроксимативні методи вивчення лексичного складу : [навчальний посібник] / [Левицький В. В., Огуй О. Д., Кійко С. В., Кійко Ю. С.]. – Чернівці : Рута, 2000. – 136 с.
5. Огуй О. Д. Об'єднана індуктивно-дедуктивна мовно-психологічна класифікація прикметників у "мовній картині світу" / О. Д. Огуй // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. – Чернівці : Рута. – 1998. – Вип. 41. – С. 39–46.
6. Огуй О. Д. Реконструкція давнього світосприйняття в англосаксонському "Беовульфi" (спроба кількісного підходу) / О. Д. Огуй // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. – Чернівці : Рута, 2002. – Вип. 136. Германська філологія. – С. 45–51.
7. Пилипенко-Фрицак Н. А. Сказка как один из факторов языковой картины мира (по материалам волшебных сказок А. Н. Афанасьева) / Н. А. Пилипенко-Фрицак // Проблемы безпеки української нації на порозі XXI сторіччя : Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. – К.; Чернівці, 1998. – Ч. 2. – С. 114–115.
8. Пропп В. Я. Исторические корни волшебной сказки / В. Я. Пропп. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1986. – 364 с.
9. Вавилина Т. Отображение картины мира в русских и немецких народных сказках / Т. Вавилина // Rossica olomucensia XLII (za rok). 2. část : Ročenka katedry slavistiky na Filozofické fakultě Univerzity Palackého. – Olomouc : 2004. – S. 393–397.
10. Röth D. Märchen und Märchenforschung in Europa : ein Handbuch / D. Röth. – Frankfurt am Main : Haag und Herchen, 1993. – 328 S.
11. Karlinger F. Grundzüge einer Geschichte des Märchens im deutschen Sprachraum / F. Karlinger. – Darmstadt : Wissenschaftl. Buchges., 1983. – 159 S.
12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gutenberg.spiegel.de>.

Матеріал надійшов до редакції 01.04. 2011 р.

***Мельник Е. В. Языковая картина мира немецкой народной сказки
(на материале сказок Л. Бехштайна).***

Данная статья посвящена воссозданию языковой картины мира, представленной в немецких народных сказках из сборника "Deutsches Märchenbuch" Людвига Бехштайна, на основе их адъективного состава, квантитативный анализ которого позволяет определить место человека, его самоощущение в данном языковом универсуме и обозначить морально-идеологические установки общества, вербально оформленные в сознании современника эпохи.

***Melnyk O. V. Language World View of the German Folk Tales
(on the Material of the Tales Collected by L. Bechstein).***

This article deals with the reconstruction of the language world view represented in the German folk tales from the story-book "Deutsches Märchenbuch" by Ludwig Bechstein on the basis of their adjectives, the quantitative analysis of which allows determining a human's place and consciousness in the language universe, denoting the moral ideological attitudes of the society, formed verbally in the contemporary's perception.